
Vejledning til underviseren

Vi besøger retten

udarbejdet af Tina Krogh

Bogen kan bl.a. købes på forlagetepsilon.dk eller på 21757581

Opgaverne med kommentarer til læreren kan downloades
fra forlagetepsilon.dk

Opgave 32 ligger op til et evt. rollespil, der vil kræve en god forberedelse af eleverne. Det er en sjov opgave, men også en opgave der vil tage tid. Det er vigtigt at opgaverne ikke alle er "tørre" spørgsmål, men at de blandes lidt med opgaver som Opgave 32, diskussioner på klassen, Opgave 44 som giver indblik i en mordsag og en morders liv, Opgave 50 hvor eleverne er blevet bedt om at skrive et læserbrev og Opgave 52 hvor eleverne skal udarbejde et spil om demokrati.

Der er udarbejdet et jeopardy-spil, der ligger som Opgave 53 til sidst i denne vejledning. Print gerne spillet på tykt papir. Spillet kan spilles som almindelig jeopardy, hvor klassen deles i hold og spiller mod hinanden. Det kan dog ikke anbefales at spille spillet før emnet er gennemgået.

Projektarbejde, emneuge, tværfagligt samarbejde

Vær opmærksom på at dette emne hurtigt kan blive en tidsrøver, og komme til at tage lang tid. Derfor er materialet udarbejdet således, at det muligt at udvælge emner og opgaver, som er interessante for undervisningen.

Hvis materialet benyttes til en selvstændig projektopgave, emneuge eller lign., er det en god idé at sikre sig, at eleverne vælger et delemne, således at de ikke bruger deres tid på at besvare alle opgaverne og derved ikke når andet. Man kunne fx dele klassen op i grupper og lade dem arbejde med et delemne, som de senere skal formidle til resten af klassen.

Der er oplagte muligheder for at inddrage matematikundervisningen i en emneuge, der er et naturligt arbejde med statistikker, tekniske beregninger af beviser m.m., hvis nogle af eleverne vælger at arbejde med en udvalgt retssag (måske en de selv opfinder) og dennes bevismateriale m.m. Ligeledes vil de højst sandsynlighed kunne få brug for alle deres færdigheder indenfor sandsynlighedsregning, når de i opgave 52 skal udarbejde et spil.

Det kunne også være et oplagt emne til en dansk stil: At skulle forholde sig til det danske retssystem og en konkret retssag eller et konkret lovforslag. Opgave 50 handler om at skulle skrive et læserbrev, her vil det være oplagt at kigge på forskellige læserbreve: opbygningen af et sådant, hvorfor er det vigtigt at formulere sig konkret og præcist i et læserbrev m.m.

Fælles mål, Faghæfte 5

Ifølge Faghæfte 5, fælles mål for samfundsfag, skal eleverne efter hhv. 9. og 10. klassetrin være i stand til at:

- reflektere over betydningen af egne og andres rettigheder og pligter i et demokratisk samfund.
- gøre rede for de rettigheder og pligter, borgeren i Danmark har efter grundloven.
- gøre rede for ideen om retsstaten og borgerens retssikkerhed og diskutere betydningen af borgerens retssikkerhed i et demokrati.
- reflektere over retsstatens betydning og betydningen af egne og andres rettigheder og pligter i et demokratisk samfund.

Kilde: **uvm.dk**

Gennem arbejdet med materialet, vil eleverne opnå en væsentlig forståelse af borgerens retssikkerhed i et demokrati. Materialet tager sit udgangspunkt i "rettens arbejde", men når gennem diskussionsspørgsmålene langt længere i forståelsen af, hvordan et demokratisk samfund som retsstat fungerer.

God fornøjelse!

Kommentar til opgaverne

Magtens tredeling

Opgave 1 – Den lovgivende magt

Eleverne er blevet bedt om tre eksempler på, hvordan den lovgivende magt senest er anvendt.

Eksempler

1. November 2010 – Finansloven
2. Ændring af timetallet i dansk og matematik i grundskolen
3. December 2009 – Ny gymnasiereform
4. December 2009 – Ændringer i SU-loven, så studerende under 18 år, der går på en videregående eller en privat uddannelse, får ret til SU-stipendium (L59)
5. November 2010 – Nyt pointsystem på udlændingen området
6. Juli 2010 – Sænkning af den kriminelle lavalder
7. Marts 2010 – Inatsisartutlov om børnetilskud i kraft
8. November 2010 – Bekendtgørelse af lov om CO2-kvoter

Bemærk at disse opgaver er udgivet i 2010 – derfor er eksemplerne derfra.

Ved at belyse, hvor forskellige vores love er, kan der opstå en dialog omkring, hvorfor vi har disse – er det vigtigt i et demokrati at oprette love? Hvorfor/hvorfor ikke? Ville vi kunne leve sammen i fred uden love og regler? Er det alle lovovertrædelser, der er strafbare? Hvad betyder straf? Osv.

Opgave 2 – Danske love 1

Eleverne er blevet bedt om at beskrive tre nyere love og tre gamle love (minimum over 30 år gamle – gerne meget ældre), der gælder i Danmark i dag.

For at kunne beskrive lovene, skal eleverne undersøge og forstå, hvad de indeholder. Det er interessant, at tale med eleverne om, hvorfor meget gamle love stadig gælder i dag 2010. Findes der love, som i dag ikke har nogen betydning, men som stadig ikke er afskaffet?

Det kan være en idé, at lade eleverne søge oplysninger via internettet, og derved også få en samtale omkring gode søgeteknikker, søgeord m.m.

Gode steder på internettet at søge oplysninger kan fx være **retsinformation.dk** og **borger.dk**. Der findes mange gamle love som er finurlige og sjove. Lad eleverne finde nogle af dem og tal evt. om dem på klassen.

Eksempler på gamle love som stadig gælder

1. Kongeloven af 14. november 1665: Den bestemmer bl.a., at kongelige ikke må rejse udenlands uden regentens samtykke. Den blev overflødiggjort allerede 18 år efter, da Christian V i 1683 vedtog Danske Lov.
2. Strandingsloven af 1895: Ifølge den skal man være dansk statsborger eller have boet her i mindst to år, før man må samle ting og sager op fra stranden.
3. Retternes Medvirkning til Optagelse af Bevis i Udlandet fra 1897.

Eksempler på nogle af de forunderlige love, som gælder i Danmark

1. Restauranter i Danmark må ikke tage betaling for vand, medmindre vandet bliver serveret sammen med en anden ting, så som isterninger eller en skive citron.
2. Det er forbudt for en kvinde at betræde et offentligt transportmiddel med en hattenål, der er længere end 15 cm.
3. I Danmark er det ikke tilladt at sælge honning blandet op med vand.
4. Man må ikke blive afkrævet betaling for et måltid på en kro, før man selv mener, at man er mæt.

Det er sjældent love, der bruges i praksis, men man har ret til at føre dem til doms, hvis man mener, der er tale om en overtrædelse. Mange af lovene er enkeltsager afgjort ved dom. Dermed er der skabt præcedens, hvilket i realiteten betyder, at man kan henvise til tidligere domsafgivelser enten i håb om at blive frikendt eller at få modparten dømt skyldig.

Opgave 3 – Danske love 2

Her er en opgave, hvor eleverne selv kan opfinde deres egne love – og skal argumentere for, at disse ville være gavnlige for det danske samfund.

Dette kan udvikle sig til en sjov opgave og det anbefales, at tale om denne opgave på klassen. Der kan komme utrolige spændende samtaler og sjove argumenter frem, når der skal argumenteres for de nye lovforslag. Ofte er der i opgaver som disse, plads til det brede smil på læben. Det er vigtigt at afsætte tid til en opgave som denne, der vil interessere de fleste elever.

Tal evt. med klassen omkring, hvordan man vedtager nye lovforslag. Hvem der vedtager disse? Og hvem kan komme med nye lovforslag – alle danske statsborgere? Folketinget? Regeringen? Dronningen? eller ...?

Opgave 4 – Den udøvende magt

Eleverne er blevet bedt om, at give to konkrete eksempler på, hvordan den udøvende magt anvendes og hvornår.

Denne opgave, kan give anledning til en god debat og sikkert også en undren blandt nogle elever. Stikordene er forsøgt udarbejdet meget forskellige, således at eleverne forstår, at det ikke kun er politiet, der er/kan være en udøvende magt, men faktisk har fx også Folkekirken og fødevarestyrelsen i praksis en udøvende magt.

Opgave 5 – Grundloven

Eleverne er blevet bedt om at beskrive/fortælle med egne ord, hvad disse begreber ifølge den danske grundlov, betyder: Ytringsfrihed? Religionsfrihed? Undervisningspligt? Værnepligt?

Det anbefales, at have en fælles dialog på klassen om disse begreber, efter eleverne har forsøgt at udtrykke sig på skrift. Er der fx nogen i Danmark, der ikke har religionsfrihed?

Ved at lade eleverne besvare denne opgave skriftligt, vil det blive en svær opgave, hvor der stilles krav til en god, direkte og konkret formuleringsevne. Det kan være svært, at komme med korte konkrete bud på begrebsforklaringer som ovennævnte. En god øvelse i skriftlig kommunikation.

Eksempler

1. **“Ytringsfrihed** består i retten til at give sine meninger til kende i skrift og tale.”
2. **“Ytringsfrihed** er retten til frit at udtrykke sin mening i skrift og tale uden andres forudgående godkendelse. Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker og mening, dog under ansvar for domstolene.”
3. **“Tros- og religionsfrihed** er en del af frihedsrettighederne, og giver mennesker lov til at have den tro, som de selv ønsker/vælger.”
4. **“Religionsfrihed** er retten til frit at udøve den gudsdyrkelse man ønsker.”

I Danmark er der **undervisningspligt** for børnehaveklasse samt 1.-9. klasse. Det skal forstås således at alle landets børn skal modtage en undervisning der er på niveau med den, som udbydes af den danske folkeskole. **Undervisningspligten** indtræder den 1. august i det kalenderår, hvor barnet fylder 6 år.

Værnepligt er statens udskrivning af arbejdskraft, primært til forsvar. Alle våbenføre mænd skal bidrage til Danmarks forsvar – dvs. at de skal være værnepligtige. Man kan vælge at aftjene sin værnepligt i redningsberedskabet, i det militære forsvar eller ved bistandsarbejde i udviklingslande.

Opgave 6 – Rettigheder

Eleverne er blevet bedt om, at nævne nogle af de grundlæggende rettigheder, man har som borger i et demokratisk land som Danmark.

Her kan det anbefales, at bruge tid på at definere, hvad begrebet “rettigheder” betyder/dækker. Det er en god opgave, at arbejde med i grupper eller som tavleopgave i klassen.

Opgave 7 – Justitsministeriet

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvem der er Danmarks justitsminister, hvordan man bliver dette, og hvad denne laver på en arbejdsdag.

Denne opgave er medtaget, da det er justitsministeren, der har det overordnede ansvar for Danmarks Domstole.

På justitsministeriets hjemmeside, **justitsministeriet.dk**, er justitsministerens oplysninger og kalender offentligt tilgængeligt.

Det kan give en god forståelse, at tale om hvordan en minister bliver udvalgt til jobbet m.m., kræver det særlige forudsætninger? En særlig uddannelse? osv.

Rettens arbejde

Opgave 8 & 9 – Civilsager og Straffesager

Eleverne er blevet bedt om at give mindst fire konkrete eksempler på nyere civil/straffesager.

Eksempler på straffesager

1. Københavns Byret har 18. oktober 2010, idømt en 24-årig mand 1 år og 3 måneders fængsel for våbenbesiddelse.
2. Københavns Byret har frifundet 2 ledende medarbejdere i Forsvarskommandoen for at have afgivet urigtige oplysninger til ledelsen.
3. Københavns Byret har den 6. februar 2009 afsagt dom i sagen mod blandt andre Jørn Jønke Nielsen om et knivstikkeri på Nørrebro den 27. december 2007.
4. Syv personer i alderen 17 til 45 år fundet skyldige i forsøg på manddrab på en 35-årig kvindelig bekendt. Retten i Viborg har afsagt dom den 29. september 2008.

Opgave 10 – Sager behandlet ved domstol 1

Denne opgave er ikke så let, som den ser ud til. Den er medtaget for at vise, at der er rigtig mange lovovertrædelser, der aldrig kommer for en domstol. Opgaven er ligeledes medtaget for at skabe forståelse af, at når en domstol involveres, er det ofte fordi, der er uenighed mellem parterne, omkring sagens hændelse. Med mindre der er tale om direkte straffesager.

Opgaven kan benyttes som en lille quiz.

Del klassen i to eller flere hold og lad dem få 5 minutter til at finde et svar, eller lad holdet, der først melder sig på banen forsøge at svare.

Sager markeret med * vil altid kræve en domstolsafgørelse.

Se i øvrigt kommentar til spørgsmålene.

Hvilke af disse sager kan afgøres uden en domstols medvirken? Forklar hvorfor/hvorfor ikke.

1. Sigtet for besiddelse og videresalg af narko*
2. Vælte en ældre dame på fortovet, så hun falder og slår sig
Kommentar: Dette kræver ikke umiddelbart en afgørelse af en domstol, med mindre damen bliver alvorligt skadet, og man nægter sig skyldig, og politiet bliver tilkaldt. Så er det en helt anden sag og en sag for en domstol.
3. Desertering *
4. Tyveri, hvor butiksejeren anmelder det til politiet *
5. Køre 70 km/t i byområder
Kommentar: Dette kræver ikke umiddelbart en domstolsafgørelse, med mindre man frasiger sig hændelsen og ikke betaler sin bøde.
6. Køre over for rødt på cykel
Kommentar: Dette kræver ikke umiddelbart en domstolsafgørelse, med mindre man frasiger sig hændelsen og ikke betaler sin bøde. Mange betjente vælger ikke at stoppe cyklister for en sådan hændelse – diskuter evt. hvorfor?
7. At man ikke officielt har navngivet sit barn efter 6 måneder
Kommentar: Man vil i første omgang få en påtale. Hvis man ikke giver barnet et fornavn inden for seks måneder, kan man få en bøde. Hvis barnet ikke har fået et efternavn inden for samme frist, får det automatisk morens efternavn. Bemærk, at der findes særlige regler for børn, der er født i Sønderjylland.

8. *At man som kasserer i en idrætsforening betaler en regning uden bestyrelsens tilladelse*
Foreningens bestyrelse kan faktisk anmelde sin kasserer for mandatsvig og dette vil så kræve en domstols afgørelse, men i de fleste tilfælde vil beløbet være så småt, at man vælger ikke at anmelde det. Det afhænger også af, hvem der har tegningsret, hvilket ofte vil fremgå af foreningens vedtægter.
9. *Ulovlig parkering*
Kommentar: En parkeringsbøde er faktisk ikke en bøde, men en afgift. Det er kun, hvis man ikke betaler sin afgift, at det kan ende med en domstolsafgørelse.
10. *At man gentagne gange ikke betaler husleje**
11. *Afstraffelse af børn ved slag*
Kommentar: Det er forbudt at slå sine børn, eller andres børn. Dette kommer kun til en domstolsafgørelse, hvis sagen anmeldes som en civilsag eller at kommunen/socialforsorgen udarbejder en politianmeldelse.
12. *Køre uden hænder på cykel*
Kommentar: Dette kræver ikke umiddelbart en domstolsafgørelse, med mindre man frasiger sig hændelsen og ikke betaler sin bøde. Mange betjente vælger dog ikke at stoppe cyklister for en sådan hændelse – diskuter evt. hvorfor? Er det ulovligt, at køre uden hænder på styret mens man cykler?
13. *Køre fuld på cykel*
Kommentar: Dette er spirituskørsel, ligesom hvis man sætter sig bag rattet på en bil. Kørekortet til bil er dog ikke i fare, hvis man kører beruset på cykel eller for den sags skyld rider beruset på en hest. Men man risikerer en bøde efter politivedtægten for at være til fare for trafiksikkerheden. Hvis man derimod kører beruset på en knallert, risikerer man at miste kørekortet til personbil.
De fleste betjente vil ikke stoppe en beruset cyklist og lade vedkomne teste for spirituskørsel. Diskuter evt. hvorfor.
Man kan godt få en bøde for at køre beruset på cykel. Hvis man samtidig begår flere forseelser som fx at køre over for rødt, lægges bøderne sammen. Er man blandet ind i et uheld, så udregnes straffen på baggrund af omstændighederne ved uheldet.
14. *Vold mod et andet menneske**
15. *At man ikke møder op til session eller udebliver ved indkaldelse til aftjening af værnepligt**
16. *Modtagelse af dagpenge eller kontanthjælp, mens man ikke opholder sig i Danmark**
17. *At arbejdsgiver ikke betaler løn eller feriedagpenge til ansat, fordi den ansat er sygemeldt**
18. *Privat videresalg af sodavand og slik*
Kommentar: Er man fx elev på en efterskole, og vælger, at indkøbe et lager af slik og sodavand, som man videresælger med en lille fortjeneste, kan dette anmeldes til politiet, da dette faktisk er ulovligt. Man skal være registreret for at må videresælge fødevarer. Diskuter evt. om man ifølge loven må sælge kage og kaffe til forældrearrangementer, gymnastikopvisninger, håndboldstævner m.m.? Hvor går grænsen?
19. *Skilsmisse*
Kommentar: En skilsmisse skal meldes til Statsforvaltningen. Med mindre at ægteparret ikke kan finde fælles aftaler for bodelingen og børnenes vilkår, involveres der ikke en domstol.
Deling af boet skal godkendes i skifteretten.
20. *Mobning på arbejdspladsen*
Kommentar: Dette vil kun kræve en domstolsafgørelse, hvis sagen kommer så langt, at der anlægges en civil sag mellem de involverede. Ofte løses sådanne sager på arbejdspladsen.

21. *Gentagende manglende betaling af sine regninger**

22. *Salg af gammelt kød*

Kommentar: Fødevareministeriets rejsehold rejser rundt og tjekker anmeldelser af sager om salg af gammelt kød. Dette kan give meget høje bøder. En domstol vil kun blive indblandet, hvis virksomheden gentagne gange bliver taget i samme forseelse, eller ikke betaler sine bøder.

23. *Salg af fødevarer tilsat vitaminer*

Kommentar: Indtil EF-domstolens afgørelse den 23. september 2003 (sag C-192/01) var Danmarks administrative praksis: "At man kun tillod berigelse af fødevarer, når der blev vurderet at være et ernæringsmæssigt behov i befolkningen for tilsætningen".

Ved EF-domstolens afgørelse i 2003 blev det slået fast: "At Danmark skulle tillade berigede fødevarer, medmindre tilsætningen efter en konkret vurdering findes at være sundhedsmæssigt uforsvarlig". I dag håndteres dette i Danmark ved, at anmeldelser vedrørende berigelse af fødevarer indgives til Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen anmoder derefter Fødevareinstituttet ved DTU om at foretage en videnskabelig risikovurdering af den konkrete tilsætning.

24. *Henkastning af affald på offentlige steder*

Kommentar: Dette har netop været i fokus i efteråret 2010 i miljøministeriet, hvor bødetaksterne er blevet forhøjet.

25. *Gentagende affaldsdumpning i naboens have**

26. *Rygning i offentlige bygninger*

Kommentar: Dette er ikke lovligt. Tal evt. med eleverne, om de oplever, at der er mennesker, der stadig er ligeglade, og om de ville anmelde en person for rygning i en offentlig bygning som fx på en banegård eller i et indkøbscenter.

27. *At man sparker en politimand, der anholder en for at deltage i en lovlig demonstration**

Kommentar: Dette er vold mod tjenestemand.

28. *Løbetur i offentlig park uden noget tøj på*

Kommentar: De fleste unge mennesker vil nok undre sig og trække på smilebåndet over dette spørgsmål. Tal evt. med eleverne om, hvorfor vi har en lov mod at sikre blufærdighedskrænkelse.

29. *Affyring af fyrværkeri den 6. januar*

Kommentar: Faktisk er det kun lovligt, at affyre fyrværkeri fra 1. december til den 5. januar. Dette kan give bøder.

30. *Privat salg af fyrværkeri*

Kommentar: Fyrværkeri må - som de fleste andre varer - kun sælges fra faste forretningssteder. Det er derfor ikke tilladt at leje et tomt lokale, en lade, et telt eller lign. og sælge fyrværkeri derfra i december måned.

Fyrværkeri og salg af dette skal være godkendt. Overholdes det ikke kan det give meget høje bøder.

31. *Opbevaring af 14 L benzin i garagen eller kælderen eller på altanen*

Kommentar: Du må maksimalt transportere 10 L benzin i godkendte reservedunke i din bil. I private hjem må du maksimalt opbevare 25 L benzin eller 6.000 L dieselolie og det skal naturligtvis være i godkendt emballage eller i en tank.

32. *Videresalg af varer man ikke kender oprindelsen af**

33. *Privat afskaffelse af døde dyr*

Kommentar: Hvis man ønsker at nedgrave et kæledyr i egen have, skal man kontakte de lokale miljømyndigheder i sin kommune for at sikre sig, at der ikke gælder særlige forholdsregler for nedgravning det pågældende sted. Der kunne fx være en drikkevandsboring i nærheden.

“Forbrugerombudsmanden tager nemlig i sådanne sager, vedrørende overtrædelse af markedsføringslovens §6, stk. 1, udgangspunkt i en beregningsmodel, hvorefter op til 100 uanmodede elektroniske henvendelser straffes med en minimumsbøde på 10.000 kr.”

“Denne beregningsmodel er flere gange anvendt af domstolene i lignende spam-sager.”

2. Reklame for kosttilskud er ikke for børn og unge

“I et dukke- og modeunivers på en svensk hjemmeside, der er målrettet børn og unge i flere lande, herunder Danmark, kunne man finde en reklame for kosttilskud via en henvisning til en anden hjemmeside.”

“Det er Forbrugerombudsmanden opfattelse, at en reklame for et kosttilskud ikke må forekomme på en hjemmeside, der er målrettet børn og unge. Børn og unge har ikke forudsætninger og viden, der sætter dem i stand til at forholde sig til et sådant produkt. Hjemmesiden må heller ikke indeholde links, der fører til reklame og/eller oplysning om kosttilskud. Der henvises i det hele til markedsføringsloven §8 om markedsføring målrettet børn og unge, jf. markedsføringslovens §1 om god markedsføringsskik.”

“Virksomheden, der stod bag hjemmesiden oplyste, at der var sket en fejl, og at det indgår i virksomhedens reklamepolitik og retningslinjer, at reklamer for en række produkter og tjenesteydelser ikke må forekomme på nettstedet, og at det bl.a. gælder kosttilskud.”

3. Reklame for svineavl. Køns- og aldersdiskriminerende

“I bladet “Svineproducenten” var der indrykket en annonce med overskriften “Træt af den gamle So?” og “ – nu er det tid til at skifte hende ud med en ny!”. Halvdelen af annoncen viste et billede af en ældre, meget rynket dame.”

“Teksterne og billedet i reklamen var efter Forbrugerombudsmandens opfattelse nedværdigende og krænkende i forhold til ældre mennesker og dermed i strid med god markedsføringsskik, jf. markedsføringslovens §1 og efter omstændigheder markedsføringslovens §2, stk. 3 [nu §3, stk. 3], om utilbørlig fremgangsmåde.”

“ et andet nummer af samme blad var der indrykket en annonce med overskriften “Du kender hende godt...”. Herefter vises et billede af en kvindearm iklædt en rød, nedringet bluse med påskriften “Super So”. Neden for billedet er det anført “... Tænk hvis alle var som hende”.”

“Reklamen var efter Forbrugerombudsmandens opfattelse i strid med markedsføringslovens §1 om god markedsføringsskik samt punkt 2 i Forbrugerombudsmandens retningslinjer om kønsdiskriminerende reklame. Nævnte punkt 2 har følgende ordlyd: “Reklamer, der på nedsættende eller ringeagtende måde afbilder kvinder eller mænd, herunder reklamer, hvor personer reduceres til sexobjekter, eller hvor kønnet i øvrigt anvendes på en nedværdigende eller kønsdiskriminerende måde, er i almindelighed uforenelige med for markedsføringsskik.””

“Humor og ironi i reklamer er som udgangspunkt ikke problematisk set i forhold til markedsføringslovens bestemmelser. De to reklamer havde imidlertid efter Forbrugerombudsmandens opfattelse langt overskredet grænsen for, hvad der kan accepteres som humor i reklamer.”

“Annoncøren beklagede det skete og meddelte, at reklamerne ikke vil blive bragt igen.”

4. Hyrdebrev om FN-komitéens afgørelse om racediskrimination ved vurdering af låneansøgninger

“FN-komitéen vedrørende racediskrimination traf den 21. marts 1999 afgørelse i en sag anlagt imod den danske stat om racediskrimination på lånemarkedet.”

“Forbrugerombudsmanden valgte at orientere om afgørelsen ved at udsende et hyrdebrev til de berørte erhvervs- og forbrugerorganisationer.”

“I den konkrete sag havde en tunesisk statsborger fået afslag på en låneansøgning i et dansk pengeinstitut med den begrundelse, at han ikke var dansk statsborger. Manden var dansk gift og havde permanent ophold og arbejde i Danmark.”

“Han anmeldte herefter sagen til politiet, da han mente, at pengeinstituttet havde overtrådt lov om forbud mod forskelsbehandling pga. race mv. (lovbekendtgørelse nr. 626 af 29. september 1987). Politiet fandt, at statsborgerskabskravet var stillet af inddrivelsesmæssige årsager, og valgte derfor ikke at gå videre med sagen. Den tunesiske mand indgav herefter en klage over den danske stat til FN.”

“FN-komitéen udtalte bl.a. i sin afgørelse, at nationalitet ikke er det bedste redskab til at vurdere en persons kreditværdighed, men at hans permanente opholdssted, arbejdssted, personlige ejendom og familieforhold er mere relevant.”

“I hyrdebrevet henstillede Forbrugerombudsmanden derfor, at danske långivere handler i overensstemmelse med FN-komitéens anbefalinger til kreditvurderinger. Endvidere gjorde Forbrugerombudsmanden opmærksom på, at klager over racediskrimination ved kreditvurderinger som udgangspunkt vil blive overgivet til politiet.”

Kilde: forbrugerombudsmanden.dk

Opgave 12 – Fogedretten

Eleverne er bedt om at vurdere hvilke af disse tre eksempler, der ikke kan ende i fogedretten og hvorfor?

Manglende betaling af en biblioteksregning for en bog, man har afleveret for sent

At man nægter at udlevere sine børn til samkvem med fraskilt ægtefælle

At man sætter ild til skolens cykelskur

At sætte ild til skolens cykelskur er ikke en sag for fogedretten.

Opgave 13 – Tinglysningsretten 1

De tre følgende opgaver, 13-15, kan være svære, og man kan mene, at de ikke er særlig relevante, da mange elever aldrig vil komme i berøring med Tinglysningsretten.

Derfor kan de også fint springes over. De er medtaget og tænkt som ekstra opgaver.

Eleverne er blevet bedt om at forklare/beskrive med egne ord, hvad udtrykket at have pant i betyder?

Ordbogen (wikipedia.org) skriver: “**Pant** er en sikkerhed i aktiver stillet for opfyldelse af en forpligtelse. Et pant kan omfatte materielle og immaterielle aktiver, et eller flere aktiver og bestemte eller ubestemte aktiver. Pant stilles typisk til sikkerhed for lån, kontraktlige forpligtelser, erstatninger m.fl.”

Kilde: da.wikipedia.org/wiki/Pant

Det kan faktisk være svært, at formulere dette skriftligt, de fleste elever ved ikke, hvad det vil sige "at have pant i".

Det er dog en god øvelse i en kort og præcis formuleringsevne. Det kan være nødvendigt at samtale om begreber som "aktiver" og "sikkerhed for lån" på klassen inden opgaven igangsættes. Ved at eleverne skal bruge deres egne ord til at beskrive udtrykket; "at have pant i", vil de blive tvunget til at forholde sig til de ovennævnte begreber.

Opgave 14 – Tinglysningsretten 2

Eleverne er blevet bedt om at besvare følgende spørgsmål:

Hvornår skal man selv tinglyse?

Hvem kan have interesse i at sikre, at deres rettigheder bliver tinglyst?

Hvorfor skal man tinglyse sine rettigheder?

Hvad betyder det, at man tinglyser sine rettigheder?

Hvad kan der ske, hvis man ikke har tinglyst sine rettigheder?

Lad evt. eleverne finde deres oplysninger via **tinglysning.dk** eller **tinglysningsretten.dk**

Opgave 15 – Tinglysningsretten 3

*Eleverne er blevet bedt om at gå ind på **tinglysning.dk** og udarbejde fem spørgsmål til noget de ikke forstår.*

Dernæst at bytte opgave med en anden eller en anden gruppe, og prøve om de kan besvare hinandens spørgsmål.

Denne opgave kræver en vis hjælp til eleverne, og forberedelse, hvor man selv har været inde på **tinglysning.dk** og orienteret sig om, hvad denne side byder på af oplysninger og informationer.

Derfor er denne opgave, en opgave der kræver tid til forberedelse for underviseren. Det er svært at vejlede i denne opgave, det er en "hands on" opgave, ligeledes er forberedelsen af den.

Opgave 16 – Sø- og Handelsretten

Eleverne er blevet bedt om at besvare, hvilken af disse sager der ikke er en sag i Sø- og Handelsretten og hvorfor?

1. Får ikke job grundet mistanke om graviditet
2. En butik lover at være landets billigste på den nye iPhone (men er det ikke)
3. Nyt Sony-anlæg købt på afbetaling, hvor man ikke har betalt afdrag

Sø- og Handelsretten er en domstol i København der behandler handelssager og søsager. Sagen: "Får ikke job grundet mistanke om graviditet" er en civil sag.

Opgave 17 – Højesteret

Eleverne er blevet bedt om, at udarbejde en case, der ender i Højesteret og at beskrive forløbet, beviserne og afgørelserne.

Dette er en opgave, der vil tage tid for eleverne at løse, men ved at de skal tænke hele sagsforløbet igennem til en sag, der ender i Højesteret, vil de komme igennem de fleste af sagens faser og rettens afgørelser. En rigtig god opgave for forståelsen af et sagsforløb. Så husk at afsætte tid til denne opgave.

Opgave 18 – Farums tidligere borgmester, Peter Brixtofte 1

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvad sagerne mod Farums tidligere borgmester, Peter Brixtofte handlede om.

Det er en god idé at tale om begreberne “mandatsvig” og “embedsmisbrug”. Hvad betyder disse?

Lad evt. eleverne søge deres oplysninger på internettet, hvilket giver anledning til en samtale med eleverne om søgeteknik, søgeord og en kritisk vurdering af de informationer, man kan finde via en søgning på internettet. Hvad er relevant at læse for at besvare netop dette spørgsmål? – og hvad er ikke relevant, at bruge tid på?

Lad eleverne beskrive sagen mod Brixtofte, med deres egne ord.

Sponsor-sagen

Den tidligere borgmester i Farum, Peter Brixtofte, er dømt skyldig i groft mandatsvig for at have stået for, at kommunen vedrørende et byggeprojekt betalte en overfakturerings fra entreprenørselskabet på 9 mio. kr. til dækning af et sponsorat til en lokal håndboldklub. Ifølge Højesteret havde Brixtofte indgået ulovlige sponsorkontrakter i forsøget på at gøre Farum til Danmarks bedste sportskommune.

Hoved-sagen

Sagen handler om, at Peter Brixtofte havde et enormt forbrug af dyr rødvin på skatteydernes regning, og at han angiveligt drev organiseret fup med regningerne fra en restaurant, som han tilmed selv var aktionær i. En regning på 61.440 kr. var indkøb af otte flasker vin til borgmesteren og fire af hans gæster til en middag.

Fakta om Farum-skandalen og Peter Brixtofte

- Den 6. februar 2002 afsløres Peter Brixtoftes fråseri i Farum Kommune. En artikelserie i BT afslører hans misbrug af skatte kroner, magtmisbrug og korrupsionsagtige sponsorater. Læs artiklen: “Drak for 150.000 på et døgn.”
- Den 16. marts 2004 indledes bagmandspolitiets retssag mod Peter Brixtofte. Anklagen deles i to, “sponsor-sagen” og “hoved-sagen”.
- Den 20. juni 2006 idømmer byretten i Hillerød Peter Brixtofte to års fængsel for groft mandatsvig i “sponsor-sagen”.
- Den 8. februar 2007 stadfæstes dommen i “sponsor-sagen” i Østre Landsret.
- Den 10. april 2007 idømmer byretten Peter Brixtofte to års fængsel i “hoved-sagen” for groft mandatsvig og embedsmisbrug. Han har skjult for byrådet, at kommunens økonomi var løbet løbsk. Han havde spist, drukket og rejst for over to mio. kr., og optaget et lån for 450 mio. kr. uden byrådets opbakning.
- Den 15. april 2008 stadfæster højesteret de to års fængsel i “sponsor-sagen”.
- Den 28. maj 2008 erklærer valgbarhedsnævnet Peter Brixtofte uværdig som politiker.
- Den 6. august 2008 indleder Peter Brixtofte afsoningen af den første dom i Horserød.
- Året efter den 6. august 2009 prøveløslades Peter Brixtofte på halv tid, efter at han er udsluset på pension Engelsborg i Lyngby. Betingelsen er, at han udfører 61 timers samfundstjeneste på Sankt Lukas Stiftelsens hospice.
- Den 6. oktober 2009 afsiger Østre Landsret dom i “hoved-sagen”, hvor anklageren har krævet fire års fængsel. Dommen lyder på to års ubetinget fængsel.
- Den 18. december 2009 giver procesbevillingsnævnet Peter Brixtofte afslag på at få sin sag prøvet ekstraordinært ved landets øverste domstol. Fra 2010 skal han endnu engang i fængsel.

Kommunen er blevet sat under økonomisk administration af Indenrigsministeriet.

Opgave 19 – Farums tidligere borgmester, Peter Brixtofte 2

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvilken sag mod Peter Brixtofte, der kom for Højesteret.

Hvorfor kom denne for Højesteret?

Hvad endte sagen med?

Lad evt. eleverne søge deres oplysninger på internettet, hvilket giver anledning til en samtale med eleverne om søgeteknik, søgeord og en kritisk vurdering af de informationer, man kan finde via en søgning på internettet. Hvad er relevant at læse for at besvare netop dette spørgsmål? – og hvad er ikke relevant, at bruge tid på?

Stil evt. eleverne spørgsmålet om, de mener det er en rimelig dom der er afsagt i disse sager – og hvorfor/hvorfor ikke? Hvad mener de om, at Peter Brixtofte kan udføre samfundstjeneste på Sankt Lukas Stiftelsens hospice? Mener de at de 61 timer svarer til den dom der er afsagt? Det kan blive en interessant samtale, hvis eleverne går op i det og begynder at forholde sig til strafudmåling. Hvad er rimeligt? Hvad er ikke rimeligt?

Sammenlign fx med andre sager som sagen mod Klaus Riskær, Stein Bagger, eller de fire unge mænd, der blev tiltalt for at have voldtaget en 14-årig pige på Vorbasse marked i sommeren 2008.

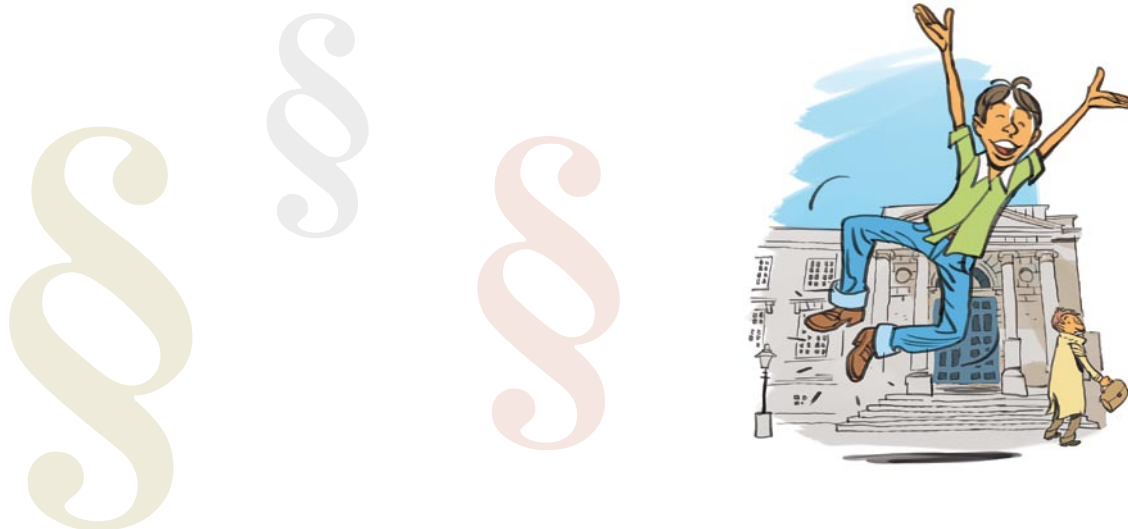
Opgave 20 – Fri proces

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvad der skal til for at kan få fri proces i en retssag?

Hvor og hvordan skal man henvende sig?

Tal evt. med elever om, hvad de tror begrebet “fri proces” betyder, inden de begynder at undersøge det.

Fri proces betyder, at staten betaler alle ens omkostninger ved at føre en retssag ved domstolene, uanset, om man vinder eller taber sagen. For at opnå fri proces i år 2010 skal ens personlige indkomst i 2008 have været under 275.000 kr. Hvis man er gift eller samlevende, skal ens egen og partnerens samlede indtægt i 2008 have været under 350.000 kr. Læs evt. mere på advokatsamfundet.dk

Borgerens kontakt med retten

Opgave 21 – Tiltalt

Eleverne er blevet bedt om at besvare, hvad der sker, hvis en tiltalt ikke møder op i retten.

Tal evt. med eleverne om hvilke årsager, der kan være til, at man ikke møder i retten som aftalt. Hvad man gør, hvis man ikke har mulighed for at møde op i retten?

Opgave 22 – Vidne

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvorfor man ikke behøver vidne, hvis ens familie er indblandet i sagen?

Lad eleverne svare umiddelbart, for evt. senere at lade dem søge på internettet og finde forklaringer der. Læs evt. mere på **domstol.dk**

Opgave 23 – Nævning 1

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, om man kan undgå at blive nævning. – Hvis ja, hvordan?

Lad eleverne svare umiddelbart, for evt. senere at lade dem søge på internettet og finde forklaringer der. Læs evt. mere på **domstol.dk**

Opgave 24 – Nævning 2

Eleverne er blevet bedt om at beskrive, med deres egne ord, forskellen på nævninge og domsmænd.

Dette kan være svært og virke som en overflødig opgave. Men opgaven er medtaget som begrebsforståelsesopgave. Eleverne vil hurtigt opdage, at de vil få forskellige forklaringer på de to begreber, når de begynder at søge oplysninger og informationer. Dette kan give anledning til en god samtale om, hvad der er den korrekte beskrivelse, og fra hvilke kilder man henter sine svar. Læs evt. mere på **domstol.dk**

Opgave 25 – Nævning 3

Eleverne er blevet bedt om at udtænke en sag, der kunne være spændende, at være nævning i, og fortælle hvorfor.

Lad endelig eleverne lege lidt med fantasien. Det kan være en idé med en samtale med eleverne omkring, hvor svært det kan være, at være nævning i en sag og hvad det kan kræve af menneskelige ressourcer. De fleste elever vil starte med at ønske sig, at være nævning i store drabssager m.m., men når man får talt om, hvor svært det kan være at vurdere bevisførelsen, så vender billedet i mange tilfælde.

Tal evt. om dødsstraf, og om hvor svært det må være at dømme i en sådan sag.

Lad eleverne forholde sig til, om de er for eller imod dødsstraf og hvorfor. Hvorfor vi i Danmark ikke har dødsstraf, og i hvilke lande der er mulighed for dødsstraf? Hvad kan man få dødsstraf for i andre lande?

Det kan være et emne, der optager elverne meget i denne aldersgruppe. Lad evt. eleverne søge på sager via internettet, hvori der er afsagt dødsstraf som dom og på sager, hvor dødsstraf er udført. Lad dem undersøge, hvad den samme forbrydelse i Danmark ville have givet af straf, og hvordan den straffede i så fald skulle afsone denne.

Dødsstraf

“Dødsstraf blev afskaffet i Danmark med Straffeloven af 1930; den sidste henrettelse var dog sket i 1892. Efter besættelsen blev der under retsopgøret i årene 1945-50 afsagt i alt 78 dødsdomme ved endelig instans, hvoraf 46 blev fuldbyrdet. I den militære straffelovgivning afskaffedes dødsstraf i 1978 ...”

“Ifølge en opgørelse fra Amnesty International fra 2006 fuldbyrdes dødsstraf i 72 lande, fx Kina, Indien, Rusland og USA (i 38 delstater). I 2005 blev mindst 2148 personer henrettet, heraf mindst 1770 i Kina. I Iran blev mindst 94 personer henrettet, i Saudi-Arabien mindst 86 og i USA 60 personer.”

Kilde: denstoredanske.dk

Opgave 26 – Lukkede retssager

Eleverne er blevet bedt om at finde to konkrete eksempler på lukkede retssager og undersøge om eksemplerne har noget til fælles.

De skal forklare, hvorfor det kan være nødvendigt, at afholde et retsmøde for lukkede døre.

Eksempler

1. Sagen om udgivelsen af den tidligere jagersoldat Thomas Rathsacks bog

“Der var ikke meget at komme efter for det massive presseopbud foran Fogedretten i Københavns Byret torsdag formiddag. Dommeren besluttede, at sagen om udgivelsen af den tidligere jagersoldat Thomas Rathsacks bog – som Forsvaret ønsker at nedlægge forbud mod – skal foregå bag lukkede døre.”

Kilde: berlingske.dk

2. Retssag mod Bandidos-rockere kører for lukkede døre

“Vigtige nye oplysninger lukkede dørene i retssag, hvor fire Bandidos-rockere er tiltalt for at have forsøgt at køre en fængselsfunktionær fra Nyborg ned.”

“Retssagen mod fire Bandidos-rockere for at have forsøgt at køre en fængselsfunktionær ned ved hans hjem er blevet indledt i Nyborg under stort politiopbud og for lukkede døre.”

Kilde: politiken.dk

Retten Øvrige personer

Opgave 27 – Jurist

*Eleverne er blevet bedt om at finde ud af, hvordan man uddannes til jurist i Danmark
Hvordan man bliver advokat i Danmark*

Lad dem forsøge, at svare umiddelbart og derefter tjekke uddannelsen og dens krav.

Jura

Jura starter som en bacheloruddannelse med en varighed på 3 år.

I uddannelsen får man et overblik over lovene, og hvordan lovene bliver til. Man lærer, hvordan man kan fortolke love og bruge dem i praksis. Senere i uddannelsen kan man vælge, at specialisere sig inden for et juridisk område som fx strafferet eller markedsføring, hvor man bl.a. lærer fremførelse af beviser og argumentation m.m. Bacheloruddannelsen i jura er en basisuddannelse til en senere kandidatuddannelse. På kandidatuddannelsen går man i dybden med faget og arbejder selvstændigt med at forstå og løse juridiske problemstillinger inden for det felt, man har valgt. Kandidatuddannelsen er normeret til 2 år.

For at blive advokat, skal man have en kandidatgrad i jura og have ansættelse i mindst tre år som fuldmægtig hos en advokat, som medhjælper hos en statsadvokat eller som dommer- eller politifuldmægtig. Desuden skal man beskikkes af justitsministeren. Det er en forudsætning at man har gennemgået den teoretiske advokatuddannelse.

Opgave 28 – Opførsel i en retssal

Eleverne er blevet sat til at diskutere, hvad der kan være grunden til, at man i en retssal ikke må give udtryk for sin glæde eller vrede over en dommers afgørelse.

Det kan virke meget naturligt, at man skal opføre sig ordentligt i en retssal. Men i praksis kan det være rigtig svært, ikke at måtte give udtryk for sine følelser, hvis man fx kender den tiltalte eller er forældre til offeret i en voldtægtsag. Det handler om, at man ikke må sende signaler, der kan påvirke de tilstedeværende i retssalen.

Tal evt. med eleverne om den debat, der var omkring at dommere måtte eller ikke måtte bære tørklæde i retssalen. Hvad er elevernes holdning, hvad taler for et forbud og hvad taler imod?

Læs evt. artiklen "Tørklædeforbud kan ende i retssag" af Jeppe Bangsgaard på berlingske.dk. Artiklen er fra tirsdag den 20. januar 2009.

Citater fra artiklen "Tørklædeforbud kan ende i retssag"

"Regeringens lovforslag om at forbyde dommere at bære tørklæde er et angreb på demokratiet og hæmmer integrationen, lyder det fra en række danske advokater, der vil lægge sag an mod staten ..."

"Selvom regeringens lovforslag om at forbyde dommere at bære hovedtørklæde og andre religiøse symboler har et flertal bag sig, når Folketinget behandler sagen fredag, intensiveres den massive kritik. Flere fremtrædende advokater overvejer nu at lægge sag an ..."

“Uanset om det er Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, advokaterne, juristforbundet, byretspræsidenterne eller Domstolsstyrelsen, er svaret det samme: Lovforslaget bør ikke vedtages ...”

“»Vi står bag lovforslaget. Når man kommer i en dansk retssal, så drejer det sig om fortolkning af dansk lovgivning. Borgeren, der sidder på anklagebænken, må ikke være i tvivl om, at det er loven og dens fortolkning, det drejer sig om og ikke alle mulige politiske eller religiøse overbevisninger hos den enkelte dommer,« siger Venstres retsordfører, Kim Andersen ...”

Kilde: **berlingske.dk**

Forbrydelse og straf

Opgave 29 – Skyld 1

Eleverne er blevet bedt om at forklare, hvordan man kan bevise, at en person er skyldig i eksempelvis et tyveri. Hvad skal der til, for at det er bevist?

Bevisførelse er noget af det helt afgørende, når der skal afsiges dom i en sag. Derfor kan denne og de efterfølgende fire opgaver sagtens blive en tidsrøver, vær opmærksom på dette. Eleverne vil ofte finde det spændende, når de begynder at arbejde med bevisførelse.

Opgave 30 – Skyld 2

Eleverne er blevet bedt om, at forklare med egne ord, hvad udtrykket uskyldig indtil det modsatte er bevist betyder.

Lad evt. eleverne læse artiklen “Skyldig til det modsatte er bevist” af Marie Louise Sjølie fra 13. september 2007 på **information.dk**

Her er udtrykket vendt på hovedet, tal evt. med eleverne om, hvilke betydning det kan have i en retssag, og hvorfor det er vigtigt at det hedder “uskyldig til det modsatte er bevist” og ikke “skyldig til det modsatte er bevist”.

Citat fra artiklen “Skyldig til det modsatte er bevist”

“En anklage for storstilet narkohandel, hæleri og overtrædelse af våbenloven endte med en bøde på 1400 kroner. Det tog retssystemet 15 måneder at nå frem til den beslutning. Imens sad Anette Sørensen varetægtsfængslet og så højest sine fem børn en time om ugen.”

Kilde: **information.dk**

Lad eleverne arbejde med “Maria-sagen”. Drabssagen fra Herning, hvor en nabo blev tiltalt og tilbageholdt i fængsel i 19 dage, men derefter blev rensat for mistanke og frifundet. Lad eleverne læse artiklen “Tiltalt i Maria-sagen for retten i dag” af Kasper Frandsen fra den 29. november 2010 på **berlingske.dk**

Sagen er for retten, mens disse opgaver udformes, så der kan ikke henvises til konkret læsestof eller afgørelser. Men det er en af de nyeste drabssager, som de fleste nok vil nikke genkendende til.

Citat fra artiklen “Tiltalt i Maria-sagen for retten i dag”

“Nytårsnat blev den 20-årige Maria Møller Christensen voldtaget og kvalt til døde i sine egne strømpebukser i tidsrummet mellem kl. 00.30 og kl. 11 d. 1. januar i kælderen under Rolighedsvej 1 i Herning. Det var DNA, der fældede den 48-årige mand, der er tiltalt i sagen. Ifølge politiet har man fundet DNA fra tiltalte fem steder på Maria, der skulle indikere, at han både stod bag voldtægten og drabet. Siden d. 26. januar, hvor manden blev anholdt, har han nægtet sig skyldig.”

Kilde: **berlingske.dk**

Opgave 31 – Skyld 3

Eleverne er blevet bedt om at diskutere/forklare, hvad det betyder, at det skal være bevist over enhver tvivl.

Udtrykket “bevist eller hævet over enhver tvivl”, bliver brugt i rigtig mange sammenhænge.

Lad eleverne søge på internettet og finde forskellige sammenhænge, hvori udtrykket bruges.

Et par udpluk fra pressen

“... Det er **hævet over enhver tvivl**, at Obama-administrationen vil markere et klart kursskifte i forhold til de otte år med Bush ved roret ...”

Kilde: **dr.dk**, DR – nyheder den 16. jan 2009

“... At Mikael Ljungman har spillet en rolle i det gigantiske fupnummer i IT Factory, synes **hævet over enhver tvivl**. Det store spørgsmål er hvilken rolle ...”

Kilde: **business.dk** (Berlinske Tidende)

Fra artiklen “Baggers makker bag tremmer julen over” Af Simon Bendtsen.

Opgave 32 – Beviser 1

Eleverne er blevet bedt om at udarbejde en case, hvor tvivlen kommer den tiltalte til gode.

Eleverne er blevet bedt om at udarbejde en case, hvor det er bevist over enhver tvivl, at den tiltalte er skyldig. Hvilke beviser eller mangel på beviser, er udslagsgivende i sagerne?

Del klassen op i grupper og lad dem føre sag mod hinanden. Et lille rollespil, ud fra de cases de har udarbejdet. Giv dem evt. en åben case, hvor de skal samle bevismateriale m.m. og derefter føre sag mod hinanden, hvor det er “dommergruppen” der afgøre sagens udfald. Lad evt. en af grupperne være “presse”, og lad dem få til opgave at gengive sagen, set fra forskellige vinkler. Her er det oplagt med en samtale omkring, hvad god presseetik er og hvor stor en betydning kommunikation faktisk har, når det benyttes til at gengive historier og retssager. En historie kan altid vinkles, således at læseren får sympati for en af partnerne eller det modsatte.

Eksempler på grupperne

Gruppe 1: Forsvar/tiltalte/vidner

Gruppe 2: Anklager/offer/vidner

Gruppe 3: Dommer/doms mænd/nævninge

Gruppe 4: Presse (Der skal forsøge at gengive sagen, med forskellige vinkler)

Opgave 33 – Beviser 2

Eleverne er blevet bedt om, at give to eksempler på sager, hvor lovovertrædelsen ikke er fuldbyrdet (direkte udført), men hvor der alligevel er bevis nok til, at den tiltalte kan dømmes.

Lad elever finde sådanne sager og forklare med egne ord, hvorfor man kan straffes uden at have fuldført handlingen.

Lad dem evt. søge på **domstol.dk**

Eksempel

Terrorsagen fra Vollsmose er netop et eksempel på en sag, hvor der var fældende beviser for en handling der endnu ikke har udført. Politiet mistænkte flere beboere i Odense-bydelen Vollsmose for planlægning af terrorhandlinger mod bl.a. Folketinget, Jyllands-Posten, Rådhuspladsen i København og Københavns Hovedbanegård.

I et kolonihavehus tæt ved Vollsmose finder politiet kunstgødning og i en lejlighed finder man metalsplinter. Politiet har mistanke om at remedierne skulle have været brugt til at lave en bombe.

Dagbladet B.T. afslører, at der er fundet en flaske med væske og krystaller indeholdt det hjemmelavede sprængstof, TATP. Dette hjemmelavede sprængstof anvendes ofte af selvmordsbombere i Mellemøsten.

Den daværende Justitsminister Lene Espersen har betegnet hele Vollsmose-sagen som "Danmarkshistoriens største terrrorsag".

Kilde: **bt.dk** og **domstol.dk**

Tal evt. med eleverne om anvendelse af agenter i forbindelse med terrrorsager – også kaldet "agentvirksomhed."

Højesterets dom er begrundet således:

"Agentvirksomhed"

"De særlige lovregler om agentvirksomhed i retsplejelovens §§ 754 a-754 d gælder ikke ved efterforskning vedrørende bl.a. straffelovens § 114 om terrorisme, jf. retsplejelovens § 754 e. Det følger imidlertid af dansk rets almindelige retsprincipper, at også anvendelse af en agentaktion i forbindelse med sådan efterforskningsvirksomhed er betinget af, at der foreligger fornøden mistanke, ligesom aktionen ikke må bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed."

"Efter det, der er oplyst om LHs agentvirksomhed, finder Højesteret, at den i det hele har opfyldt de nævnte betingelser. Der er således ikke grundlag for at anse den for ulovlig."

Kilde: **domstol.dk**

Opgave 34 – Bødestraf 1

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvilke af disse sager der ikke giver bødestraf, og begrunde hvorfor?

1. Gå overfor rødt i et fodgængerfelt
2. Spytt på gaden*
3. Smide skrald på gaden
4. Besiddelse af ulovligt medicin

-
5. Slagsmål på åben gade med efterfølgende skader på de involverede*
 6. Deltagelse i varslede demonstrationer*
 7. Deltagelse i varslede demonstrationer, der kommer i klammeri med myndighederne
 8. Besættelse af et hus, der er ejet af en anden
 9. Parkere mindre end 10 meter fra hjørnet af et vejkryds*
 10. Råbe grimme ting efter en politimand

Sager markeret med * giver ikke bødestraf.

Mange af eleverne er faktisk ikke klar over, hvad der egentligt kan udløse en bøde.

Eksemplerne her er forholdsvis lette at svare på, men lad evt. eleverne udarbejde flere eksempler, som de bytter med hinanden og skal svare på.

Opgave 35 – Bødestraf 2

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvad den mindste bødetakst er?

Undersøg om bødetaksten er ens for alle for den samme lovovertrædelse

Lad evt. eleverne søge på **politi.dk** eller på **rigsadvokaten.dk** og under søgeordet bødetakster. Der er ikke bragt en oversigt her i materialet, da dette ændrer sig med tiden, men det er forholdsvis let at finde på de ovennævnte hjemmesider.

Citater fra politiets hjemmeside

“Er du under 18 år på gerningstidspunktet halveres den bødetakst, som er angivet i den vejledende bødeoversigt, medmindre andet er angivet. Dog kommer en bøde aldrig under 300 kr.”

“Hvis din årsindtægt på gerningstidspunktet (2009) ikke overstiger 141.375 kr. (før skat), og du kan dokumentere dette, kan bøden nedsættes til det halve - dog minimum 300 kr.”

“Hvis du mener, at din indtægt kan medføre en nedsættelse af bøden, skal du hurtigst muligt rette henvendelse til den politikreds, der behandler sagen. Du skal vedlægge dokumentation for dine indtægtsforhold i form af seneste årsopgørelse, lønsedler eller lignende.”

Kilde: **politi.dk**

Se også et udsnit af bødetakster for de mest almindelige færdselsovertrædelser. Dette findes som en pdf-fil på **politi.dk**

Opgave 36 – Straffe

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvilke straffe, af de opstillede sager fra opgave 10, der kan give/giver hhv.:

- Påtale
- Bødestraf
- Ubetinget fængselsstraf
- Betinget fængselsstraf

De skal undersøge, hvilke af sagerne vil blive noteret i en straffeattest og hvor længe vil de stå der.

Strafudmålingen afhænger selvfølgelig af den konkrete sag. Men opgaven er medtaget for at gøre eleverne opmærksomme på, at det faktisk kan have meget alvorlige konsekvenser at

overtræde loven. Tal evt. med eleverne om rimeligheden i strafudmålingen for de forskellige overtrædelser.

Tal evt. med eleverne om, at man i lovgivningen skelner mellem:

- unge under 14 år
- unge mellem 14-18 år
- unge over 18 år

Nedenstående citater er fra artiklen "Sanktioner og straf", fra **finfo.dk** skrevet af Anne Mette Englbrecht. Bemærk at denne artikel er skrevet før, den kriminelle lavalder blev sænket.

Print evt. hele artiklen ud til eleverne eller brug den som baggrund for samtale på klassen. Den er let forståelig og giver et hurtigt overblik.

Citater fra artiklen "Sanktioner og straf"

"Unge under 15 år kan ikke sigtes og straffes efter straffeloven i tilfælde af lovovertrædelse. Her er det de sociale myndigheder, der griber ind, for at forebygge at den unge fortsætter sin kriminelle adfærd."

"Når unge mellem 15-18 år begår en overtrædelse af straffeloven, griber samfundet ind over for den unge. Afhængig af lovovertrædelsens karakter og omfang idømmes forskellige typer af straf. I udmålingen af straffen ser domstolen også på den unges personlige forhold, herunder alder."

"I mildere sager kan politimesteren afgøre, at der gives advarsel eller bøde, uden at den unge kommer i retten. Dette gælder f.eks. butikstyveri, førstegangs brugstyveri, mindre dokumentfalsk eller hvis den unge tages med stoffer til eget forbrug og lignende. Forudsætningerne er, at den unge erklærer sig skyldig, og er villig til at betale bøden."

"En sag kan helt eller delvist frafaldes, bl.a. når:

- kriminaliteten ikke kan medføre højere straf end en bøde,
- kriminalitetens art er af "ringe strafværdighed", dvs. mindre alvorlig kriminalitet, og den unge er under 18 år, og der fastsættes vilkår om hjælpeforanstaltninger, se afsnit om tiltalefrafald med vilkår."

Læs mere i artiklen "Sanktioner og straf" om:

- Tiltalefrafald *uden* vilkår
- Tiltalefrafald *med* vilkår.
- Ungdomskontrakter
- Betinget dom til unge
- Samfundstjeneste
- Behandlingsdom
- Ungdomssanktionen
- Fængselsstraf til unge
- Unge over 18 år

Kilde: **finfo.dk** og **retsinformation.dk**

Opgave 37 – Straffeattest

Eleverne er blevet bedt om, at undersøge, hvad foranstaltninger efter § 68-70 betyder. Ligeledes skal de undersøge, hvad tiltalefrafald med vilkår betyder.

Tal med eleverne om straffeattest, hvorfor har man en sådan, hvad bruges denne til, osv. For at kunne læse sin straffeattest er der begreber og henvisninger, der er gode at få afklaret. Bl.a. henvises til skemaet i bogen side 41. Se også kommentarerne under opgave 36.

Der er mere information at hente på fx juraportalen **themis.dk**, der er en hjemmeside udarbejdet af advokat Ulrik Grønberg. Her findes mange og alverdens svar. Hjemmesiden er dog ikke egnet til eleverne, men er god, hvis man som underviser lige skal hente noget hurtig information. Der er ligeledes mange direkte links og henvisninger til andre relevante steder på internettet.

Udpluk fra straffeloven kapitel 9

Andre retsfølger af den strafbare handling

§68. Hvis en tiltalt frifindes for straf i medfør af §16, kan retten træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser. Såfremt mindre indgribende foranstaltninger som tilsyn, bestemmelser vedrørende opholdssted eller arbejde, afvænningsbehandling, psykiatrisk behandling m.v. ikke findes tilstrækkelige, kan det bestemmes, at den pågældende skal anbringes i hospital for sindslidende, i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller under tilsyn med mulighed for administrativ anbringelse eller i egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg. Anbringelse i forvaring kan ske under de betingelser, der er nævnt i §70.

Udpluk fra Retsplejeloven kapitel 65

Påtalen

§718 a. Afgørelse om påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning skal træffes inden rimelig tid efter det tidspunkt, hvor politiet har gjort sigtede bekendt med sigtelsen. Er sigtede varetægtsfængslet, eller er sigtede under 18 år, skal en afgørelse om påtaleopgivelse, tiltalefrafald eller tiltalerejsning træffes hurtigst muligt.

Kilde: **retsinformation.dk**

Opgave 38 – Betinget dom

Eleverne er blevet bedt om, at give tre eksempler på konkrete sager i Danmark, der har udløst en betinget dom.

Lad eleverne søge på betinget dom, enten frit på internettet, i medierne eller via **domstol.dk**. Opgaven er medtaget for at vise forskelligheden i, hvad der faktisk kan udløse en betinget dom. Mange elever virker overraskede over, at "der ikke skal mere til".

Citater fra pressen

1. Betinget dom for elev-kys

"Den 31-årige kvindelige underviser ved Billund Ungdomsskole, der ved Retten i Kolding i sidste uge tilstod at have kysset en 14-årig elev i begyndelsen af 2010, fik onsdag morgen sin dom. Dommeren idømte kvinden betinget fængsel i 20 dage. Udover at skulle betale sagens omkostninger, skal kvinden også betale 5000 kroner i tort til den nu 15-årige dreng."

Kilde: **midtjydskugeavis.dk**

2. En skalle gav betinget dom

“En kontrovers, der startede med lidt skubberi på et dansegulv i Hobro, resulterede for den enes vedkommende i en skalle – og en ordentlig bule i panden.”... “For den anden af ungersvendene er sagen nu endt med en dom på 30 dages betinget fængsel og en økonomisk kompensation på 800 kroner til modparten for “svie og smerte.””

Kilde: nordjydske.dk

3. Mand får betinget dom for dyremishandling

“Det kostede lille hund livet, at den bed sin ejers nye kæreste i fingeren.”

Kilde: politiken.dk

4. Døde og levende dyr lå til forrådnelse i samme bunker

“En tidligere slagtermester i Hvalsø fik i juni 2010 en dom på 30 dages betinget fængsel for at have overtrådt dyreværnsloven. Derudover er han blevet frakendt retten til at have med produktionsdyr at gøre de næste fem år - samt en samlet bøde på 90.000 kroner for en lang række forseelser ...”

“En dyrlæge udtaler som vidne i sagen: “I en stor krybbe lå bunker af døde får. De var nærmest uadskillelige fra hinanden. De lå i forskellige grader af forrådnelse og henfald, og nogle var sivet ud og havde ikke længere facon af dyr. Jeg aflivede 14 får, som lå og døde. Det viste sig, at nogle af dem, der lå i kadaver-moradset stadig levede, jeg mener det var seks stk.”

Kilde: sn.dk

5. Hjemmerøveri

“Ni måneders betinget fængsel. Sådan lød dommen over en blot 17-årig mand, der forleden blev kendt skyldig i hjemmerøveri i Sønderjylland.”

Kilde: jv.dk

6. Dokumentfalskeri

“Bordtennisspilleren Finn Tugwell blev idømt 40 dages betinget fængsel for dokumentfalsk ved byretten i København. Han blev kendt skyldig i, at have haft et ulovligt handicapskilt liggende i forruden på sin bil.”

Kilde: ekstrabladet.dk

7. Tysk sag, som mange af eleverne nok har hørt om

“Den 28-årige Nadja Benaissa fra pigegruppen *No Angels* får en dom på to års betinget fængsel for at have smittet ven med hiv. Det afgjorde en tysk domstol i august 2010.”

“Sangeren har erkendt sig skyldig i at have dyrket usikker sex og fortiet sandheden om sin sygdom, men hun benægter, at hun med overlæg ville smitte nogen.”

Kilde: berlinske.dk

Opgave 39 – Fængselsstraf

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvilket arbejde man kan have, mens man afsoner sin straf i et dansk fængsel og undersøge, om man får løn for det arbejde, man udfører, mens man er i fængsel.

Læs mere på kriminalforsorgen.dk under “børn” og “Hvad laver man i fængslet?”

Læs evt. artiklen “Tag i luksus-fængsel med løn” af Rosa Dehn Callesen på bt.dk, fra onsdag den 11. april 2001.

Her er det hele er vendt lidt på hovedet. Lad eleverne læse artiklen og start en debat på klassen om fængselsstraf. Er det rimeligt at folk skal i fængsel? Hvordan forholder de sig til artiklens indhold? Hvordan er en almindelig hverdag i de danske fængsler?

Citater fra artiklen “Tag i luksus-fængsel med løn”

“Byt din fartbøde ud med en gratis kroferie med minigolf, motionsrum og billard i huset. Plus penge med hjem! Sådan tænker 75-årige Jørgen Henry Glamsbo nu, efter han undlod at betale sin fartbøde på 600 kroner. I stedet fik han et “rekreationsophold”, som han kalder det, med minigolf, motionsrum, førsteklases forplejning og med billardborde på afdelingerne i Statsfængslet Kærshovedgård ved Ikast i Jylland. Og efter fire dage med gratis kost og logi fik han udbetalt 158 skattefrie kroner i løn ...”

“... I Statsfængslet i Ikast, der kun huser folk, der enten afsoner bøder eller hæftedomme, er der principielt arbejdspligt. De indsatte kan for eksempel arbejde på snedkerværkstedet, i landbruget eller i køkkenet, men på grund af Glamsbos høje alder, skulle han bare gå lidt til hånde med at feje på gangene og bære maden til den afdeling han boede på ...”

Læs evt. hele artiklen på **bt.dk**

Opgave 40 – Straf i eget hjem

Eleverne er blevet bedt om at, give et konkret eksempel på en sag, hvor den tiltalte har fået lov til at afsone sin straf i eget hjem.

De skal undersøge:

Hvilken straf kan man få lov til at afsone i sit eget hjem

Hvilke argumenter, der talte for, at denne lovændring blev vedtaget

Hvilke fordele og hvilke ulemper der kan være ved at få lov at afsone sin straf i eget hjem

Hvad der sker, hvis man forlader sit hjem uden tilladelse

Lad eleverne tale om, hvilke fordele der kan være ved at afsone sin straf i eget hjem.

Hvem kan afsone straf i eget hjem? Hvilke fordele kan der være ved at den straffede kan få lov at afsone i eget hjem – for den straffede, for samfundet? Hvilke ulemper?

Fakta

Afsoning i eget hjem

Hvis dommen lyder på en ubetinget fængselsstraf på under tre måneder for overtrædelse af færdselsloven, kan den dømte afsone straffen i sit eget hjem i stedet for i fængsel eller et arresthus. Under afsoningen får den dømte en sender om anklen, en såkaldt elektronisk fodlænke. Afsoningen foregår under intensiv overvågning og kontrol.

Elektronisk fodlænke

Teknikken bag fodlænken består af en elektronisk sender, en modtager og en central computer, som overvåger alle døgnets 24 timer. Senderen afgiver signaler, så man altid ved, hvor den dømte opholder sig. Der er på forhånd aftalt, hvornår og i hvilke tilfælde, den kriminelle må forlade sit hjem. Det kan fx være i forbindelse med uddannelse, arbejde, indkøb eller afhentning af børn. Kommer den dømte mere end 25 til 40 meter væk fra modtageren i hjemmet aktiveres en alarm. Det samme gælder, hvis senderen om anklen fjernes eller ødelægges. Bryder man aftalen ryger man øjeblikkeligt i fængsel.

Læs evt. også artiklen “Svindel under afsoning” af TV2 ØSTs redaktion, **tv2east.dk**

Citat "Svindel under afsoning"

"Tidligere revisor fik lov til at afsone i hjemmet - og så gik det galt igen. Nu skal han atter for retten på grund af økonomisk kriminalitet. " Det var kun på papiret, at en tidligere revisor fra det nordvestlige Sjælland fik en hård dom for økonomisk kriminalitet. Helt usædvanligt fik han lov til at afsone 19 måneder af fængselsstraffen i sit eget hjem, og i den periode passede han ikke kun sin syge hustru. Han begik også ny svindel, som snart vil udløse endnu en dom. Den kommende straffesag mod den 63-årige Bruno Køldal-Eriksen fra Svinninge drejer sig om blandt andet grov skattesvig og momssvindel for 7,7 millioner kroner."

Læs evt. hele artiklen på tv2east.dk

Opgave 41 – Varetægtsfængsling

Eleverne er blevet bedt om at forklare med egne ord, hvad det betyder, at man bliver varetægtsfængslet og undersøge hvilke betingelser, der skal være opfyldt, for at man kan varetægtsfængsles.

Lad eleverne søge oplysninger på domstol.dk

Varetægtsfængsling

- Varetægtsfængsling er fængsling af en person, der er sigtet men endnu ikke dømt.
- Varetægtsfængsling kan også være fængsling af en person, der mistænkes for at have overtrådt betingelser i den betingede dom.
- Varetægtsfængsling afgøres af en domstol på begæring af politiet.
- Politiet kan tilbageholde en anholdt i op til 24 timer. Hvis politiet vil tilbageholde den anholdte i længere tid, skal en dommer tage stilling til, om betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt. Det sker ved et grundlovsforhør.

Opgave 42 – Sigtelse

Eleverne er blevet bedt om at forklare med egne ord, hvad det betyder, at man bliver sigtet. Undersøg hvilke betingelser, der skal være opfyldt, for at man kan sigtes i en sag.

Lad eleverne søge på domstol.dk

"En **sigtelse** foreligger, når bevismateriale, vidneudsagn og indicier får politiet til at formulere en mistanke rettet mod en bestemt person for at have begået en forbrydelse. I Danmark har politiet ret og pligt til at rejse sigtelse, hvis der anmeldes eller konstateres en overtrædelse af straffeloven."

Kilde: domstol.dk

Opgave 43 – Fængselsstraf/livstid 1

Eleverne er blevet bedt om at gøre rede for, hvorfor de tror, at en fængselsstraf på livstid i Danmark i gennemsnit kun er 16 års fængsel og undersøge hvornår afsoningenslængden vurderes for første gang.

Lad eleverne søge på retsal.dk

Lad evt. også eleverne læse kapitel 6 i straffeloven.

For personer idømt **fængsel på livstid** (hvad i folkemunde også kaldes "livsvarigt fængsel") gælder det, at når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået, afgør justitsministeren, om den dømte skal løslades på prøve.

Læs evt. artiklerne:

- "Hjemme hos en morder" af Bodil Cath, **bt.dk**
- "Kun en tåbe vil ikke angre" af Bodil Cath, **bt.dk**
- "Mordene der rystede Danmark" af Niels Pedersen, **bt.dk**

Citat fra "Mordene der rystede Danmark"

"Palle Sørensen sad i mere end ti år isolationsfængslet i Vridsløselille Statsfængsel. Han var en meget rolig og ordentlig fange, som ikke lavede antydningen af ballade. Alligevel blev han i årevis betragtet som den mest farlige fange i hele det danske fængselsvæsen. Adskillige justitsministre nægtede at acceptere Palle Sørensens anmodninger om benådning. Først 4. maj 1998 blev han benådet efter 32 år og otte måneder i fængsel - den længste straf i Danmark i nyere tid."

Læs hele artiklen på **bt.dk**

Fakta om Palle Sørensen

- Palle Sørensen startede allerede sin kriminelle løbebane i 1948, og her følger kriminelle fakta fra hans løbebane op til drabet på fire danske politibetjente den 18. september 1965.
- I 1949 begik han et sprængstofkup imod Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse i Ingerslevsgade i København, hvor udbyttet blev på 130.000 kr.
- Den 21. november 1951, idømmes han 5 års fængsel ved Københavns Byret. Palle Sørensen ankede omgående dommen til Østre Landsret.
- Den 29. januar 1952 stadfæstede Østre Landsret dommen på 5 års fængsel.
- Den 5. januar 1955 blev Palle Sørensen prøveløsladt med 2 års prøvetid.
- Den 31. oktober 1955 idømmes han 8 måneders fængsel ved Københavns Byret, for blandt andet tyveri af cigaretautomater.
- Den 20. december 1956, blev Palle Sørensen prøveløsladt med 2 års prøvetid.
- Den 16. maj 1958, anholdte kriminalpolitiet Palle Sørensen og han blev sigtet for tre kup på rodekontorer i København, med et samlet udbytte på 52.000 kr. Palle Sørensen blev på ny fængslet.
- Den 10. december 1962 blev Palle Sørensen prøveløsladt.
- I 1964, mødte Palle Sørensen den dybt kriminelle invalide- pensionist Norman Lee Bune.
- Den 18. september 1965 begik den kun 38 årige Palle Sørensen det firedobbelte drab på de 4 unge politibetjente i København.
- Den 19. september 1965 blev Palle Sørensen anholdt da han selv mødte op på Politigården i København.
- Den 21. september 1965 tilstod Palle Sørensen, i et grundlovsforhør, at det var ham der havde dræbt de fire politibetjente på Amager.
- Den 18. marts 1966 idømmes Palle Sørensen fængsel på livstid.
- Den 24. august 1966 stadfæstede Højesteret dommen på fængsel på livstid.
- I 1995 blev han overført til et åbent fængsel
- I 1997 og indtil hans benådning boede Palle Sørensen i en af kriminalforsorgens pensioner. Han er dermed den person, som i nyere tid har afsonet den længste straf i Danmark.

Palle Sørensen blev løsladt i 1998 i en alder af 71 år. Han havde på det tidspunkt afsonet 32 år og 8 måneder af sin livstidsdom.

Straffeloven er senere ændret, så livstidsdomme fremover hvert år skal vurderes på ny efter 12 års afsoning. Palle Sørensens sag indgik i både den offentlige debat og i Folketingets behandling af lovændringen. Palle Sørensen lever i dag et stille og roligt liv som pensionist.

Opgave 45 – Udvisning

Eleverne er blevet bedt om, at give to konkrete eksempler på sager, der har ført til udvisning af en person fra Danmark.

Citat fra **borger.dk**

“Udlændinge, der har opholdstilladelse i Danmark, kan i forbindelse med en dom for kriminalitet blive dømt til udvisning af Danmark. Udlændingen vil først blive sendt ud af landet, når dommen er afsonet i et dansk fængsel. Efter udsendelsen vil udlændingen have indrejseforbud i Danmark.

Når en domstol skal tage stilling til en mulig udvisning af Danmark, bliver der bl.a. lagt vægt på:

- kriminalitetens karakter
- tidligere domme
- tilknytning til Danmark

Jo længere udlændingen har opholdt sig i Danmark, des bedre er denne beskyttet mod udvisning. Der er dog former for kriminalitet, der altid medfører udvisning, fx drab.”

Eksempler på udvisningsdomme

Citat fra **“Black Cobra bandemedlemmer risikerer udvisning af Danmark”**

“Østre Landsret har i dag, den 9. december 2010, stadfæstet en dom afsagt af Retten i Næstved den 20. maj 2010 vedrørende T, der var medlem af banden “Black Cobra”. Landsretten tiltrådte, at T, der blandt andet var fundet skyldig i 8 tilfælde af afpresning, i vold i gentagelsestilfælde og videreoverdragelse af 100 gram kokain med henblik på videresalg, var idømt fængsel i 6 år og udvist af Danmark med indrejseforbud gældende for bestandig. I straffen på 6 år indgik en reststraf fra en prøveløsladelse.”

Kilde: **domstol.dk**

Citat fra **“19-årig dødsbilist udvist af Danmark i ti år”**

“Maj 2009. En 19-årig mand er idømt halvandet års fængsel og udvist til Tyrkiet, efter han i marts i fuldskab mistede kontrollen over sin bil og kørte ægtepar ihjel.”

Kilde: **bt.dk**

Opgave 46 – Udlevering

Eleverne er blevet bedt om, at undersøge sager omkring udlevering af danske statsborgere til retsforfølgelse i et andet land.

De skal:

- Undersøge, hvilke grunde kan der være til, at et land beder om at få en dansk statsborger udleveret til retsforfølgelse.
- Finde 2 konkrete eksempler på anmodning fra andre lande om, at få udleveret en dansk statsborger.
- Beskrive hvad handlede disse sager om.

- *Undersøge, hvem der bestemmer om en person kan udleveres fra Danmark til retsforfølgelse i et andet land.*
- *Undersøge, hvilke forhold skal overholdes, for at Danmark kan udlevere en dansk statsborger til retsforfølgelse i et andet land.*

Tal med eleverne om princippet for udlevering af danske statsborgere og hvorfor er det så svært at afgøre, om man skal udlevere danske statsborgere til retsforfølgelse i et andet land.

Lad eleverne søge på **domstol.dk** og se om de kan finde udleveringssager. Måske kan de også huske nogle fra medierne, som de kan søge direkte på.

Citat fra Udleveringslovens §2

“Justitsministeren kan på grundlag af en overenskomst med en stat uden for Den Europæiske Union fastsætte, at danske statsborgere kan udleveres til strafforfølgning i den pågældende stat;

1. Hvis den pågældende i de sidste 2 år forud for den strafbare handling har haft bopæl i den stat, hvortil udlevering ønskes, og en handling, der svarer til den lovovertrædelse, for hvilken der søges udlevering, efter dansk ret kan straffes med fængsel i mindst 1 år.
2. Hvis handlingen efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 4 år.”

“Stk. 2. Gælder der i forhold til en stat uden for Den Europæiske Union ikke en af de i stk. 1 nævnte overenskomster, kan justitsministeren træffe beslutning om udlevering af en dansk statsborger til strafforfølgning, hvis betingelserne i stk. 1 i øvrigt er opfyldt og særlige hensyn til retshåndhævelsen taler derfor.”

Eksempler på udlevering af danske statsborgere

1. Camilla Broe

Udleveringen af Camilla Broe er den første, hvor terrorlovenes udleveringsbestemmelser er blevet brugt til at udlevere en dansk statsborger. Den 42-årige Camilla Broe er blevet udleveret til USA, der vil retsforfølge hende for narkohandel. Camilla Broe anklages for at have smuglet 106.000 ecstasy-piller til Florida fra Holland i en periode fra 1995 til 2000. Østre Landsret afgjorde den 2. juli 2009, at hun skulle udleveres til USA.

2. Niels Holck

Han blev anholdt for bankrøveri som 19-årig og har levet under jorden i store dele af sit liv. Justitsministeriet har besluttet at udlevere 48-årige Niels Holck til Indien for nedkastning af våben til oprørsgruppe i 1995. Justitsministeriet har betinget sig, at Holck ikke bliver idømt dødsstraf i forbindelse med sagen. Desuden skal danskeren leveres tilbage til Danmark senest tre uger efter dommen.

Eksempel på en international udleveringssag

Julian Assange, grundlæggeren af WikiLeaks

Sagen omkring Julian Assange, grundlæggeren af den kontroversielle whistleblower-hjemmeside WikiLeaks kører i december 2010. Sverige har udsendt en international arrestordre på ham på grund af anklager om blandt andet voldtægt. Han vil kæmpe imod en udlevering til Sverige, da Assange frygter, at Sverige vil udlevere ham til USA, der har været mål for WikiLeaks mest omtalte lækager.

Det kan blive spændende at følge denne sag – men da denne vejledning skrives færdig i december 2010, kan der ikke henvises til afgørelsen i sagen. Der opfordres til, at tage denne sag op med eleverne, da det er en stor politisk sag, der kan have mange interessante vinkler.

Opgave 47 – Fængsler

Eleverne er blevet bedt om, at undersøge hvor mange lukkede og åbne fængsler, der findes i Danmark, og hvor de ligger.

De er blevet bedt om at undersøge, hvilke indsatte der kan få lov til at afsone deres straf i de åbne fængsler og hvilke indsatte der absolut ikke kan få lov at afsone deres straf i et åbent fængsel.

Eleverne er ligeledes blevet bedt om at give eksempler på konkrete sager.

Fængselsstraf

- En fængselsstraf skal afsones i et af landets 15 statsfængsler, så vidt muligt i nærheden af den dømtes bopæl. Korte straffe kan dømte afsone i lokale arresthuse.
- Fængselsstraf afsones som hovedregel i et åbent fængsel. I et åbent fængsel er der ikke ringmur, teknisk overvågning mv.
- Den dømte afsoner kun fængselsstraf i et lukket fængsel, hvis særlige grunde taler for det, fx hvis der er risiko for, at den dømte vil flygte.
- Man bliver som hovedregel indstillet til åbent fængsel, hvis straffen er 5 år og derunder.
- Man bliver tilbudt fodlænke hvis straffen er under 5 måneder, medmindre forbrydelsen er begået i hjemmet.
- Domme over 5 års fængsel afsones næsten altid i lukket fængsel.
- Ved domme på 8 års fængsel eller mere starter afsoning altid i lukket fængsel.

Kriminalforsorgen har 5 lukkede (samt et nyt på vej) og åbne fængsler samt Københavns Fængsler, der er et fælles navn for de københavnske arresthuse.

Københavns Fængsler er Kriminalforsorgens største lukkede fængsel og arresthus og består af fængslerne:

1. Vestre Fængsel
2. Blegdamsvejens Fængsel
3. Politigårdens Fængsel
4. Nytorvs Fængsel

På **kriminalforsorgen.dk** er der oplysninger om de enkelte fængsler og deres beliggenhed.

Lukkede fængsler:

1. Anstalten ved Herstedvester
2. Det nye fængsel på Falster – NYT – endnu ikke bygget
3. Statsfængslet i Nyborg
4. Statsfængslet i Ringe
5. Statsfængslet i Vridsløselille
6. Statsfængslet Østjylland

Åbne fængsler:

1. Statsfængslet i Jyderup
2. Statsfængslet Midtjylland
3. Statsfængslet Møgelkær
4. Statsfængslet på Kragsskovhede
5. Statsfængslet på Søbysøgård

6. Statsfængslet Renbæk
7. Statsfængslet ved Horserød
8. Statsfængslet ved Sønder Omme

Derudover driver Kriminalforsorgen institutionen Ellebæk for frihedsberøvede asylansøgere mv.

Stein Bagger flyttes fra åbent fængsel

Den tidligere direktør i firmaet IT-Factory, Stein Bagger, blev flyttet fra det åbne fængsel i Horserød til et lukket fængsel. I det åbne fængsel kan man allerede efter en måneds afsoning få lov til at komme på weekendudgang hver tredje uge. Men Stein Bagger havde ikke overholdt aftaler om opholdssted og rejserute under udgangen.

Læs mere på **bt.dk**: "Derfor blev Bagger flyttet til lukket fængsel" udsendt af Ritzau fra den 2. juli 2010.

Opgave 48 – Den kriminelle lavalder 1

I Danmark er den kriminelle lavalder i 2010 blevet sænket fra 15 år til 14 år.

Det betyder, at børn på 14 år og derover kan straffes.

Eleverne er blevet bedt om at undersøge, hvad der var politikernes argumenter for denne lovændring.

Tal med eleverne om 14-årige er modne nok til, at forstå konsekvenserne af at begå kriminelle handlinger. Bør børn/unge straffes ligeså hårdt som voksne?

Med otte stemmers flertal fik VKO vedtaget lovforslaget om nedsættelse af den kriminelle lavalder pr 1. juni 2010. 58 medlemmer af Folketinget stemte for, og 50 stemte imod. Resten af alle folketingsmedlemmerne var ikke til stede til at afgive deres stemmer. Lovændringen er en del af regeringens pakke *Ny start* med en styrket indsats over for ungdomskriminalitet. Det er der sagt og skrevet meget om, og en lang række eksperter har givet udtryk for, at nedsættelsen ikke er nogen særlig god idé. Hovedformålet med loven er at sende et signal til de unge mennesker, så de kan mærke alvoren i deres handlinger. Alle fra fængselsinspektører, fængselsbetjente og forsvarsadvokater til Danmarks rigsadvokat og dommere var imod forslaget

Citat fra dr.dk

"... Flere unge risikerer at blive fastholdt i langvarig kriminalitet. Unge på 14 år, der frivilligt går i seng med hinanden, vil fremover kunne straffes for det. Og fængselsvæsenet vil skulle indrette fysiklokaler og andre nødvendige skolefaciliteter, for overhovedet at kunne overholde den lovkrævede undervisningspligt, når børn ned til 14 år havner bag tremmer."

Læs evt. artiklen "14-årige risikerer straf for sex" af Line Prasz, fra den 6. oktober 2009 på **politiken.dk**

Citat "14-årige risikerer straf for sex"

"Den seksuelle lavalder er 15 år, men da børn under 15 år i øjeblikket ikke kan straffes ifølge straffeloven, kan to 14-årige have sex med hinanden uden retslige konsekvenser."

Kilde: **politiken.dk**

Opgave 49 – Den kriminelle lavalder 2

Eleverne er blevet bedt om at undersøge det lokale domhus sager, hvor børn under 14 år har været involveret i kriminalitet og hvad er der sket med disse børn.

Læs artiklen “Fem 14-årige har begået kriminalitet i Silkeborg” af Brian Holst, fra den 4. december 2010 på **mja.dk** (Midtjyllandsavis).

Citat “Fem 14-årige har begået kriminalitet i Silkeborg”

“Siden politikerne 1. juli sænkede den kriminelle lavalder til 14 år, er fem ud af 1400 14-årige i Silkeborg Kommune blevet ramt af den nye lov. Fire af dem er piger.

De fem første 14-årige børn i Silkeborg er blevet straffet for kriminalitet. Tre af børnene har tilmed fået en plet på straffeattesten. Det er den foreløbige konsekvens af, at politikerne den 1. juli i år sænkede den kriminelle lavalder fra 15 til 14 år.”

“Til dags dato er tre 14-årige piger blevet straffet med bøde for butikstyverier, og har i den forbindelse fået en plet på straffeattesten. Derudover er to 14-årige blevet straffet med bøde for trafikforseelser. Én pige for at køre med en veninde bag på cyklen, mens en dreng har fået bøde for at køre på knallert.”

Kilde: **mja.dk**

Læs artiklen “Seks 14-årige sigtet for kriminalitet” af Trine Møller Pedersen fra den 1. august 2010 på **jv.dk** (Jyske Vestkysten).

Citat “Seks 14-årige sigtet for kriminalitet”

“En måned efter, at den nye kriminelle lavalder på 14 år blev indført, er seks unge syd- og sønderjyder blevet sigtet. Den groveste anklage går mod en 14-årig, der er sigtet for at have begået et indbrud og for at være stukket af i en stjålet bil.”

Kilde: **jv.dk**

Opgave 50 – Den kriminelle lavalder 3

Eleverne er blevet bedt om, at skrive et læserbrev, hvor de fortæller, hvad de mener om denne lovændring.

De har fået nedenstående udsagn til at finde inspiration i:

- *hårdere og flere straffe giver mindre kriminalitet*
- *man skal hjælpe børn og unge ud af et dårligt miljø, i stedet for at straffe børnene*
- *straf, behandling og uddannelse skal kombineres*
- *forældrene til kriminelle børn bør også have en straf, da de har et ansvar for deres børns opførsel*
- *unge mennesker på 14 år er ikke længere forældrenes ansvar, derfor bør de selv tage ansvaret for deres handlinger*
- *kriminelle børn bør flyttes fysisk væk fra det miljø de kommer fra – en tvangsfjernelse*

Lad eleverne arbejde med læserbrevet og læs evt. brevene højt på klassen, eller send de bedste af dem til den lokale ugeavis og se, om de vil bringe dem.

Opgave 51 – Besøg i retten

Eleverne er blevet bedt om at planlægge et besøg i retten – hvad skal man være opmærksom på? Kan man bare troppe op, eller er der særlige hensyn at tage?

Lad eleverne søge på **domstol.dk** under skoler

Opgave 52 – Spil

Eleverne er blevet bedt om, at udarbejde et spil (brætspil, spørgsmålsspil, vendespil, spil på internettet eller lign.), omhandlende Danmark som et demokratisk land og de love, der gælder i Danmark.

Det kan være en svær opgave, men for at kunne udarbejde et spil, skal de have forståelsen af, hvad et “demokratisk land” er. Det kunne også være oplagt at lade temaet være “domstol” eller “Retten”. Det er en glimrende opgave i samarbejde med matematik og dansk.

Find evt. inspiration i **globalskole.dk**

Dilemma- og demokratispillet Global Island “Take part”. Et procesorienteret spil, der sætter fokus på demokrati, forhandling og kommunikation.

Mulighederne er mange: Spil, lige fra fodbold til ludo kan bruges til forståelse af demokrati. Der er regler, der skal overholdes, man kan indgå alliancer, og man må vente til det bliver ens tur, eller til man selv får bolden. Der findes også gammeldags spil, der oplærer til demokrati og demokratiforståelse. Måske har skolebiblioteket sådanne spil liggende.

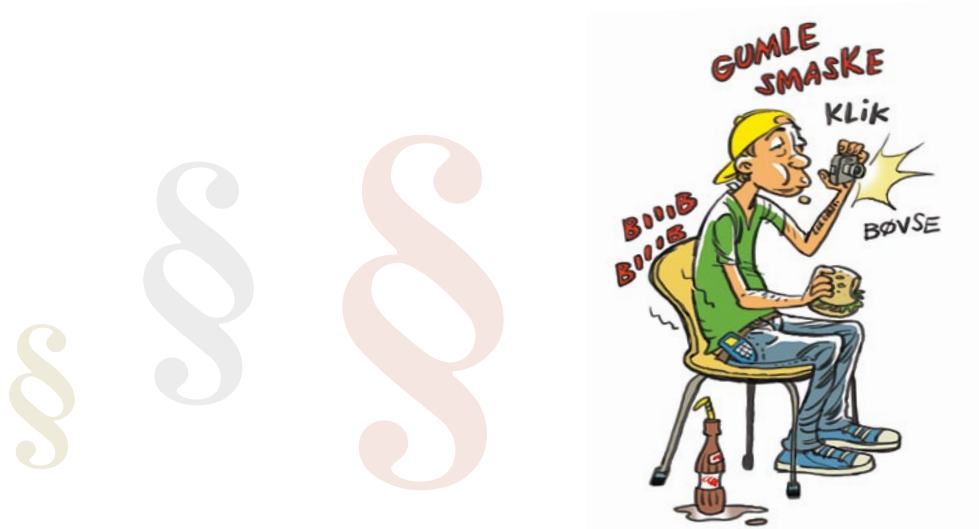
Lad eleverne bytte spil og prøv de andres spil.

Opgave 53 – Jeopardy-spil

Print de næste sider på tykt papir og klip brikkerne ud. Spillet kan spilles som almindelig jeopardy, hvor klassen deles i hold og spiller mod hinanden. Det anbefales dog ikke at spille spillet før emnet er gennemgået.

Spørgsmålene og svar er sprogligt så tæt på de korrekte juridiske forklaringer, som det har været muligt, uden at det bliver for svære formuleringer.

God fornøjelse!

§ Vi besøger retten

Den lov som alle øvrige love baseres på. Fundamentet for den danske stat

SPØRGSMÅL: Hvad er Grundloven?

FORLAGET EPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den magtinstans der har rettighed til at udfærdige love

SPØRGSMÅL: Hvad er den lovgivende magt?

FORLAGET EPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den magtinstans der har rettighed til at sikre at vedtagne love bliver gennemført og overholdt

SPØRGSMÅL: Hvad er den udøvende magt?

FORLAGET EPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den magtinstans der har rettighed til at afsige dom ud fra gældende lovgivning

SPØRGSMÅL: Hvad er den dømmende magt?

FORLAGET EPSILON.DK

§ Vi besøger retten

De har ansvaret for Danmarks Politi

SPØRGSMÅL: Hvem er justitsministeriet?

FORLAGET EPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Har i følge Grundloven den udøvende magt

SPØRGSMÅL: Hvem er Danmarks Konge (Dronning)?

FORLAGET EPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den retssag der anvendes når fx Petersen skylder Hansen nogle penge

SPØRGSMÅL: Hvad er en civil sag?

FORLAGET EPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Uenig i en retsafgørelse og ønsker denne prøvet ved anden retsinstans

SPØRGSMÅL: Hvad vil det sige at anke en sag?

FORLAGET EPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Enhed der styrer om en retssag kan prøves igen

SPØRGSMÅL: Hvad er en appel-instans?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

En du skylder penge

SPØRGSMÅL: Hvad er en kreditor?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den retssagstype, som gør at du kan havne i fængsel

SPØRGSMÅL: Hvad er en straffesag?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Hvis den lokale brugs kun ansætter mænd selvom der er bedre kvalificerede kvindelige ansøgere

SPØRGSMÅL: Hvad er at diskriminere?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den alder hvorefter du kan ifalde strafansvar

SPØRGSMÅL: Hvad er den kriminelle lavalder?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Straf du kan ifalde som ikke er frihedsstraf

SPØRGSMÅL: Hvad er en bødestraf?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Særligt retsmøde, som skal ske forud for eventuel varetægtsfængsling

SPØRGSMÅL: Hvad er et grundlovsforhør?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Udøvende magts indledende handling forud for tiltale

SPØRGSMÅL: Hvad er en sigtelse?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Offentlig betaling af omkostninger i forbindelse med en domstolsprøvning

SPØRGSMÅL: Hvad er fri proces?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Retten for bl.a. mærkevarerettigheder

SPØRGSMÅL: Hvad er Sø- og Handelsretten?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den som er anklaget for en forbrydelse

SPØRGSMÅL: Hvad er en tiltalt?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den som en forbrydelse er gået udover

SPØRGSMÅL: Hvad er "forurettede"?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

De civile lægmænd som bistår retten

SPØRGSMÅL: Hvad er domsmænd?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Sag hvor der er et spørgsmål om en straf på mere end 4 år

SPØRGSMÅL: Hvad er en nævningsesag?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

En person som ikke er part i en retssag, men som bidrager til sagens opklaring

SPØRGSMÅL: Hvad er et vidne?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Rettighed der sikrer at man ikke bliver dømt uden sikkert bevisgrundlag

SPØRGSMÅL: Hvad er "at enhver tvivl skal komme den tiltalte til gode"?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den som fører en straffesag mod den tiltalte

SPØRGSMÅL: Hvad er en anklager?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den advokat som en tiltalte har fået tildelt af retten

SPØRGSMÅL: Hvad er "beskikket" forsvarer?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Den advokat som kan bistå den forurettigede i en retssag

SPØRGSMÅL: Hvad er en bistandsadvokat?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

En fagperson som kan bistå retten i forståelse af særlige forhold

SPØRGSMÅL: Hvad er en sagkyndig/ekspert?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Dom som udløser fængsel

SPØRGSMÅL: Hvad er en ubetinget dom?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Dom som kan blive udløst ved nye lovovertrædelser

SPØRGSMÅL: Hvad er en betinget dom?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Dom som er frihedsberøvende

SPØRGSMÅL: Hvad er fængselsstraf?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Penge der skal betales, fordi man har begået noget ulovligt

SPØRGSMÅL: Hvad er en bøde?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Andet ord for fængselsstraf

SPØRGSMÅL: Hvad er frihedsstraf?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Fængsel hvor man ikke er låst inde

SPØRGSMÅL: Hvad er et åbent fængsel?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Fængsel hvor man er låst inde

SPØRGSMÅL: Hvad er et lukket fængsel?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Opbevaringssted under varetægtsfængsling

SPØRGSMÅL: Hvad er et arresthus?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Dom man kan idømmes, hvis man fx er sindslidende

SPØRGSMÅL: Hvad er en behandlingsdom?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Dom som man kan idømmes og som skal udføres i ens fritid

SPØRGSMÅL: Hvad er samfundstjeneste?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Dokument uden angivelser af lovovertrædelser

SPØRGSMÅL: Hvad er en "ren" straffeattest?

FORLAGET CPSILON.DK

§ Vi besøger retten

Person der ved dom skal forlade Danmark

SPØRGSMÅL: Hvad er udvisning?

FORLAGET CPSILON.DK